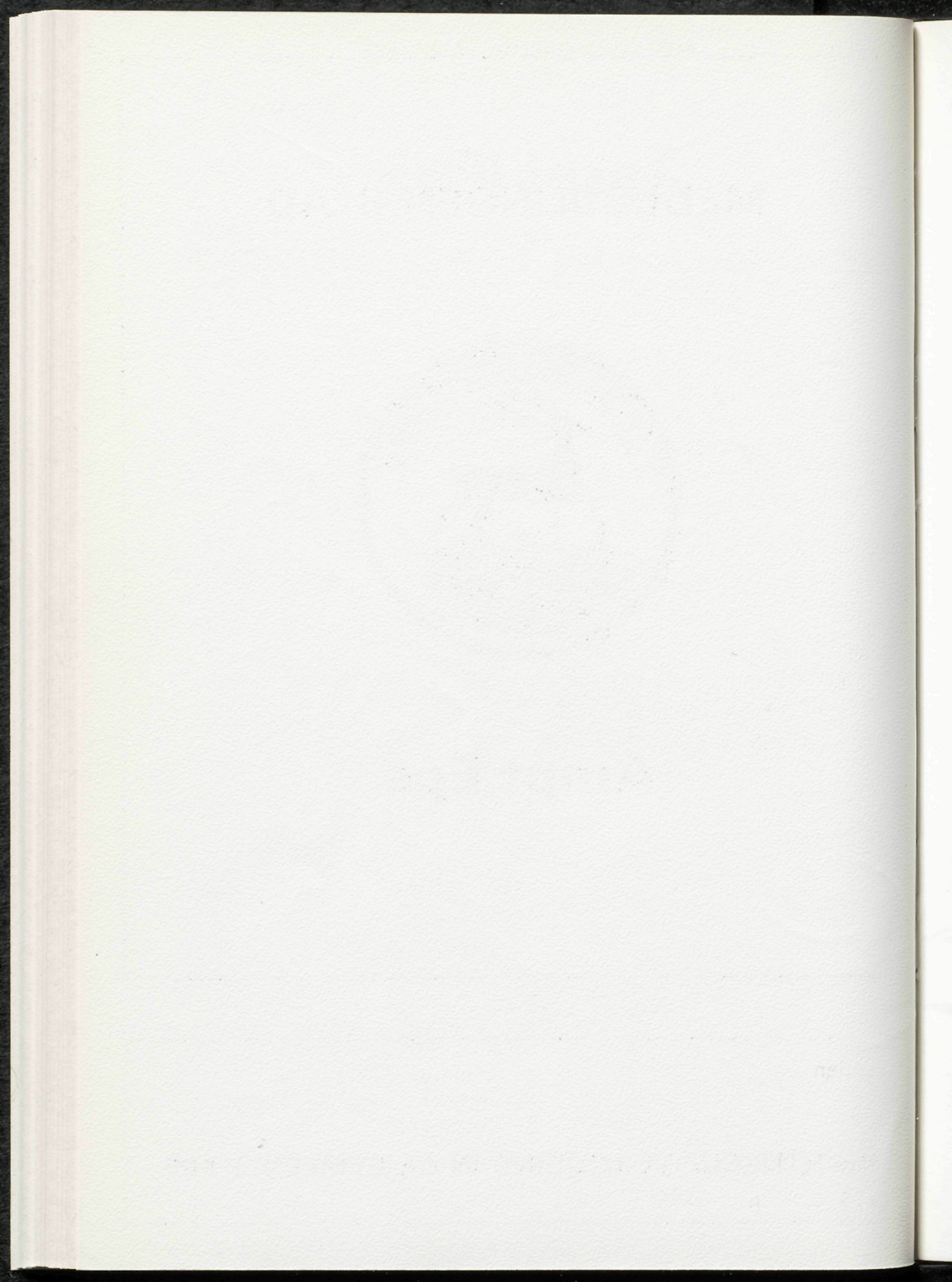

MEDEDELINGEN BLAD

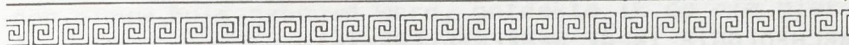

Ampt Epe

HISTORISCHE VERENIGING IN DE GEMEENTE EPE

Ampt Epe

NR. 64 Oktober 1983.

REDACTIE: R. Paasman, Beekstraat 46, 8162 HB Epe.
Tel.: 05780 - 12048.

Het blad verschijnt 4 keer per jaar en wordt gratis toegezonden aan de leden van de Historische Vereniging "Ampt Epe".

"AMPT EPE"

HISTORISCHE VERENIGING IN DE GEMEENTE EPE.

De vereniging stelt zich o.m. tot doel:

- het opwekken en versterken van de belangstelling voor de geschiedenis van de Gemeente Epe.

Lidmaatschap f 15,-- per jaar.

Bestuur:

Voorzitter : G.S. van Lohuizen,
IJsseldijk 12,
8194 LD Veessen.
Tel.: 05783 - 245.

Secretaris/
Penningmeester : W. van Putten,
Hoofdstraat 80,
8162 AL Epe.
Tel.: 05780 - 13579.

Leden : L. Endendijk
W. Terwel
F. Zandstra

Giro: 119.40.15. t.n.v. Penningmeester "Ampt Epe" te Epe.

I.S.S.N. nr. 0166 - 2023.

Inhoud

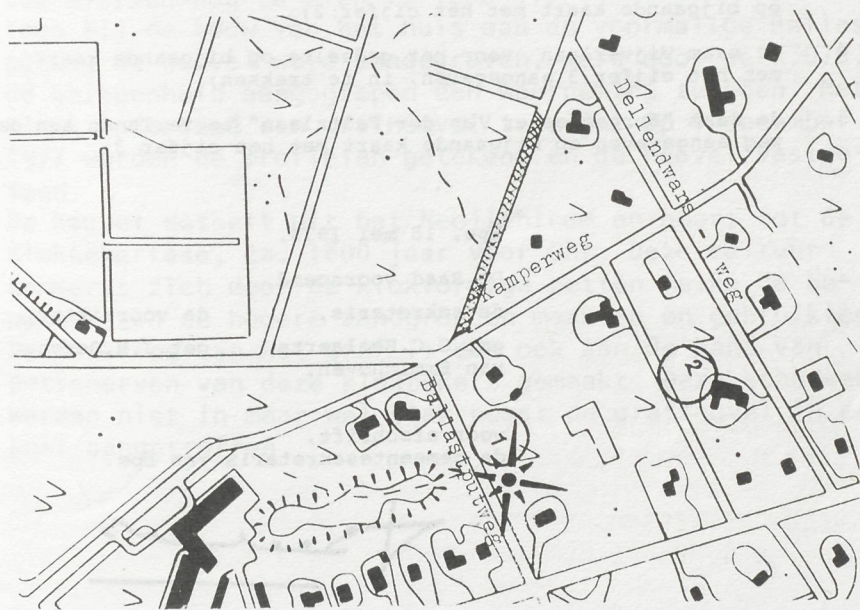
	BLZ.
ARCHEOLOGIE IN DE GEMEENTE EPE (6) Opgravingen aan de Klokbekerweg Door C.A. van Baarle.	3
BEHEERSPLAN VOOR DE ARCHEOLOGISCHE MONUMENTEN IN DE GEMEENTE EPE Door C.A. van Baarle.	10
KERKGESCHIEDENIS VAN EPE (6) JAHANNES COOPSEN 1653 - 1695 Door G.S. van Lohuizen.	11
HERMEN VAN MEKEREN, EEN MIDDELEEUWSE VAASSENSE WORDT IN 1439 " GEKLEDE NON" IN HET VROUWENKLOOSTER VAN DIEPENVEEN, WYDVERMAARD KLOOSTER VAN HET WINDESHEIMER KAPITTEL.....	20
H. VOOGD OVERLEDEN Door G.S. van Lohuizen.	27
P. ELIZABETH BERKHOUT Door G.S. van Lohuizen.	27
STREEKACHIVARIS Door G.S. van Lohuizen.	29
VELUWS STREEKMUSEUM Door G.S. van Lohuizen.	30
VAN DE REDACTIE Door R. Paasman.	32

Archeologie in de gemeente Epe (6)

Opgravingen aan de Klokbekerweg te Epe.

Toen, in 1977, aan de destijds geheten Ballastputweg een nieuw huis gebouwd werd, ontdekte ik op die plek een pré-historische grafheuvel (Epe 149).

Tijdens de bouw kon de heuvel onderzocht worden. In 1978 besloot de Raad van Epe de naam Ballastputweg te veranderen in Klokbekerweg. In en bij de heuvel werden nl. scherven van klokbekers gevonden die vervaardigd werden tijdens het Neolithicum.

De situatie van de tumulus, Epe 149

DE RAAD DER GEMEENTE EPE;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders (Handelingen van de Raad, afdeling I, jaar 1978, bijlagenr. A 15).

B E S L U I T :

1. de naam Ballastputweg voor het gedeelte op bijgaande kaart met het cijfer 1 aangegeven, in te trekken;
2. de naam "Klokbekerweg" te verlenen aan de weg aangegeven op bijgaande kaart met het cijfer 1;
3. de naam "Vuursteenweg" te verlenen aan de weg aangegeven op bijgaande kaart met het cijfer 2;
4. de naam Vijverlaan voor het gedeelte op bijgaande kaart met het cijfer 3 aangegeven, in te trekken;
5. de naam "Burgemeester Van der Feltzlaan" te verlenen aan de weg aangegeven op bijgaande kaart met het cijfer 3.

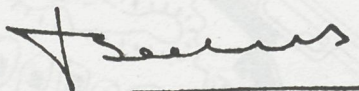
Epe, 18 mei 1978.

De Raad voornoemd,

de sekretaris,
get.C.C.Beelaerts
van Emmichoven.

de voorzitter,
get.J.H.Bergh.

voor afschrift,
de gemeentesekretaris van Epe.

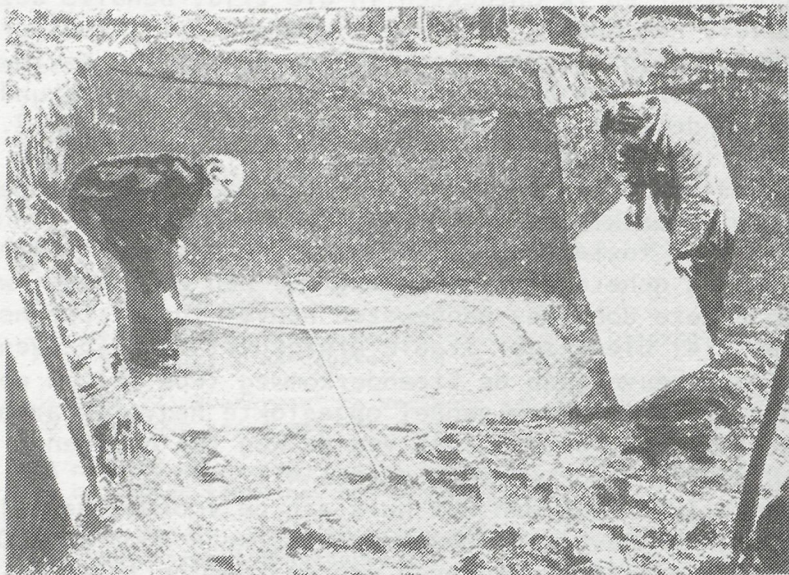

Mijn broer en ik ontdekten in die tijd, behalve deze heuvel, nog enkele andere die waarschijnlijk ook grafheuvels zijn. In november 1977 gaven we onze bevindingen door aan de Rijksdienst voor het oudheidkundig bodemonderzoek te Amersfoort. Hierop kwamen drs. R.S. Hulst, provinciaale archeoloog, en zijn medewerker naar Epe om een onderzoek in te stellen naar onze vermoedelijke ontdekkingen.

In eerste instantie twijfelde men, of de heuvel aan de toen nog geheten Ballastputweg wel een grafheuvel was. Een andere door ons aangewezen heuvel in het Eperholt (Epe 114) bleek zeer fraaie grafheuvel te zijn evenals de gave heuvel aan de Steenderkomweg (Epe 36) en een door de Elburgerweg geheel opgeslokte heuvel waarvan het talud ter weerszijden van de weg ten noorden van Niersen nog te zien is (Epe 41)

Toen bij de bouw van het huis aan de voormalige Ballastputweg de heuvel werd aangegraven, werd door de R.O.B. de gelegenheid aangegrepen een waarneming te doen. Het bleek inderdaad een grafheuvel te zijn. Op 1 december 1977 werden de profielen getekend en de heuvel vastgelegd.

De heuvel dateert uit het Neolithicum en hoort tot de Klokbekerfase, ca. 1800 jaar voor Chr. Deze cultuur kenmerkt zich door de klokvormige potten welke de bewoners van de hogere zandgronden maakten en gebruikten. De datering van het graf is dan ook aan de hand van potscherven van deze klokbekers gemaakt. Deze scherven werden niet in maar wel vlak naast de grafheuvel in een kuil aangetroffen.

Het graf wordt ingemeten. Links drs. R.S. Hulst en rechts de heer H. ter Schegget

De opgraving

In januari 1978 begonnen drs. Hulst en de heer Ter Schegget met de opgraving.

Ook enkele medewerkers van het S.W.O.V. waren behulpzaam bij het graafwerk.

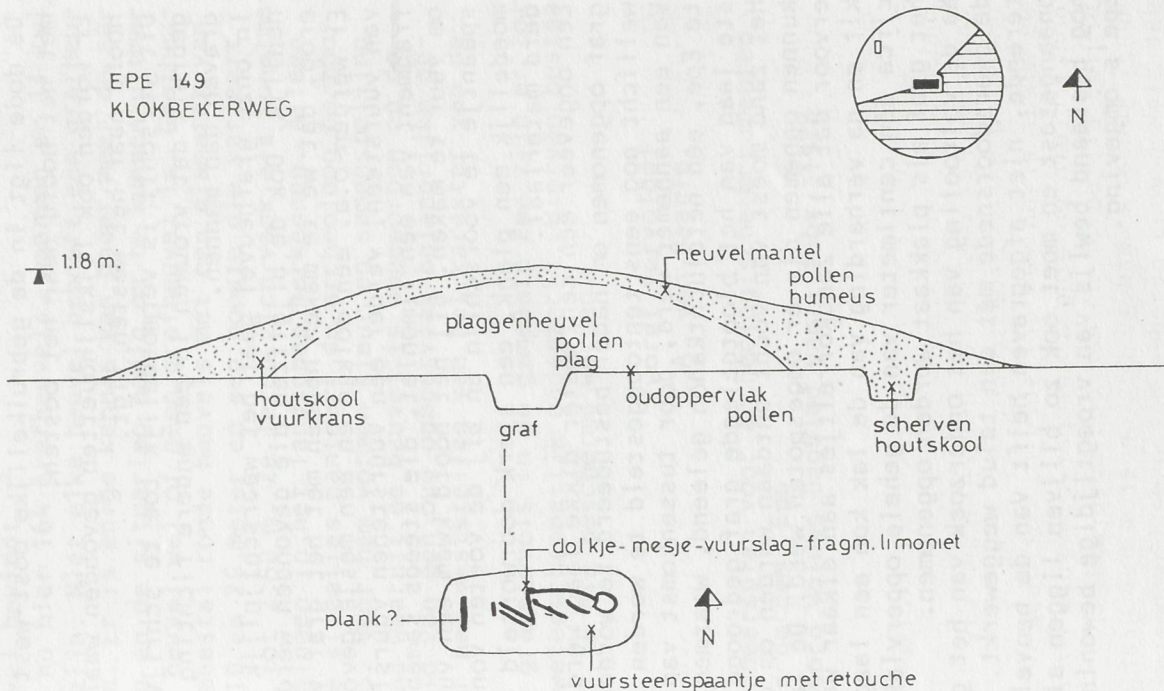
De grafheuvel heeft een diameter van 16 meter en is 1,18 m. hoog, waarvan ongeveer de helft werd afgegraven. En werd van het centrum uit naar de rand gegraven en de profielen werden in kaart gebracht. De heuvelmantel bestond uit humus die zich zwart aftekende. Daaronder werd een plaggenheuvel zichtbaar, een heuvel opgeworpen met omgekeerde heideplaggen die in dezelfde omgeving waren afgestoken.

De kleur ervan was grijsbruin. Het oude oppervlak was donkerbruin en ging al dieper gravende over in lichtbruin. Dit duidt op een oud bosprofiel.

Op 31 januari werd in het centrum het graf blootgelegd dat zich bevond beneden het oude bosoppervlak. Het don-

kere silhouet van de dode stak duidelijk af tegen het bruine zand. Bijna een maand lang graven en in kaart brengen leidde tot deze opmerkelijke vondst.

EPE 149
KLOKBEKERWEG

tekening C.A.v.Baarle

naar R.S.Hulst 1978

Uiterst voorzichtig graafwerk, waarbij tenslotte de schop vervangen werd door een klein troffeltje en een brede, platte borstel om het kwetsbare centrum van de grafheuvel aan het licht te brengen.

De dode ligt in de gebruikelijke oost-west richting met het hoofd naar het oosten.

Er worden ook lijksilhouetten gevonden waarbij het hoofd naar het westen ligt.

Dit verschil is vermoedelijk toe te schrijven aan het gebruik dat vrouwen in een andere richting werden begraven dan mannen.

In onze grafheuvel gaat het waarschijnlijk om een mannelijk. Ook de bijgiften die gevonden werden wijzen erop, dat we te maken hebben met het graf van een man. Er werden o.a. een dolkje en een mesje gevonden, beide van vuursteen, verder een vuurstenen vuurslag met een fragment van een limoniet, die steeds samen nodig zijn om vuur te maken. Bij het hoofd kwam een vuursteen-spaantje te voorschijn en bij de voeten vond men vermoedelijk een plank, een sterk doorworteld en vermodderd materiaal.

Een ongeveer één centimeter dikke laag werd uit het graf opgenomen om nader bestudeerd te worden en om wellicht nog eens tentoongesteld te worden in Epe. Van een aannemer werd, door tussenkomst van de gemeente Epe, een heteluchtkanon geleend, waarmee de bovenste laag van het blootgelegde graf gedroogd werd. Het zand moest van vocht ontdaan worden om de lak te kunnen opnemen die er opgespoten werd. De lak zorgde ervoor dat alle zandkorreltjes aan elkaar werden gekit en na verharding van de lak kon een laagje van circa één centimeter van de gehele oppervlakte van het graf als plakkaat worden opgenomen.

Na de voltooiing van het onderzoek van het graf werd de dwarsdoorsnede met een talud weggewerkt. De resterende, niet afgegraven helft van de heuvel blijft onaangetast en moet ook zo blijven liggen als een nog bestaand bewijs van vroegtijdige bewoning van Epe's omgeving.

Nog steeds worden er "nieuwe" grafheuvels door mij ontdekt in de gemeente Epe en omgeving. De heer P. Zandstra deelde mij mede, dat er zich ten noordwesten van Epe vermoedelijk een tot dusverre nog onbekende grafheuvel bevindt.

Wij kennen nu hier 164 grafheuvels, waarvan er 11 twijfelachtig zijn. Niet elke heuvel behoeft een grafheuvel te zijn. Er is enige kennis van onder meer de samenstelling en de situering nodig om te kunnen uitmaken of een heuvel wel of geen grafheuvel is. Grafheuvels zijn meestal ronde heuvels met een diameter van tussen de 10 en 25 meter en een hoogte die varieert van 50 cm. tot 2.50 m. Ze laten zich vaak als kunstmatige verhogingen in het landschap herkennen. Alleen in onzekere situaties hanteert de archeoloog de boor of de schop. Voor hem vormen kleur en samenstelling van de grond waaruit de heuvel is opgeworpen en de aanwezigheid van een oud oppervlak belangrijke gegevens voor het vaststellen van het karakter van de heuvel.

Van de 164 grafheuvels in de gemeente Epe zijn er tot nu toe 57 wetenschappelijk onderzocht. Hiervan bestaan er nog maar 36 die beschermd worden.

(wordt vervolgd)
C.A. van Baarle.

Bronnen: Beheersplan voor archeologische monumenten
in de gem. Epe
Noord Veluws Dagblad van 1 febr. 1978

Beheersplan voor de archeologische monumenten in de gemeente Epe.

Dit rapport is samengesteld door een medewerker van Staatsbosbeheer, de heer Theo Stam en is o.a. de opsomming van enkele wensen die Staatsbosbeheer en de gemeente Epe bij de H.B.C.S. naar voren gebracht hebben.

Zowel Staatsbosbeheer als het R.O.B. streven naar natuur- en landschapsbescherming en beide belichten dit vanuit hun eigen invalshoek. Het behoud en bescherming van archeologische objekten betekenen, dat cultuur-historisch belangrijke landschappen of gedeelten ervan bewaard blijven.

Het rapport behandelt alle nog bestaande grafheuvels, dit zijn er nog 109 van de in totaal 164.

Ook worden er 2 Celtic-fields beschreven.

Elk onderdeel wordt uitvoerig behandeld, er wordt van het milieu, de staat en het beheer van elk objekt een beschrijving gegeven.

Dit beheersplan is opgesteld vanuit wetenschappelijke, cultuurhistorische, landschappelijke en recreatieve motieven. Het planologische motief komt eveneens aan de orde.

Het beheersplan geeft doeltreffende maatregelen aan om te komen tot een daadwerkelijk herstel en behoud van archeologische monumenten. Het is één van de eerste integrale beheersplannen van Nederland. Dit plan behandelt alleen de gemeente Epe, maar kan tevens als voorbeeld dienen voor vele andere gemeenten in ons land.

Het beheersplan is mede opgesteld ten dienste van de eigenaar/grondgebruiker, die zich bij het verrichten van werkzaamheden op deze gebieden, steeds rekenschap moet geven van de aanwezigheid en hoedanigheden van de monumenten.

De noodzaak om te komen tot het opstellen van een beheersplan van deze gebieden komt voort uit een meestal ondeskundige behandeling van de monumenten waardoor aantasting door wortelwerking van bomen, vergraving,

enz. al vaak hebben geleid en nog leiden tot niet meer te herstellen schade aan wetenschappelijke, cultuurhistorische en landschappelijke monumenten.

C.A. van Baarle.

Kerkgeschiedenis van Epe (6)

Johannes Coopsen 1653 - 1695

Na het overlijden van Franciscus Martinius op 24 januari 1653 neemt de Eper kerkeraad rustig de tijd om naar een geschikte opvolger uit te zien.

Op 1 juni 1653 wordt een beroep uitgebracht op Johannes Coopsen, "Theologiae candidati tot Elburg", door de kerkeraad van Epe t.w. de 4 ouderlingen: Vinck, Jansen, Pikeren en Lamberts, en de 4 diconen; Jacobsen, A. Hinrich, H. Hinrich en Aart Gerrits. De brief is mede ondertekend door 4 predikanten uit de naburige gemeenten - mede namens de classis - : Rutgerus van Eibergen uit Elspeet, Johannes Dapper uit Oene, Gerlagus Rijnvisc uit Oosterwolde en Henricus Frederici uit Heerde. Uit de brief en de ondertekening blijkt, dat de afgetreden ouderlingen en diaken niet in de benoeming gekend zijn, maar dit zal wel. We zullen enige keren zien dat het nalaten hiervan tot conflicten kan leiden, zoals ook bij de benoeming van Franciscus Martinius in 1637 (Zie Mededelingenblad Ampt Epe no. 61 blz. 5 e.v.). Johannes Coopsen neemt het beroep aan en, omdat hij nog candidaat is, kan hij snel komen. Op zondag 7 augustus 1653 wordt hij als predikant bevestigd: "Dese navolgende sijn van mij Joh. Coopsen en bij mijnen tijdt gedoopt 7 aug. 1653 doe ick mijne intrede dede". (W.M.C. Regt geeft in zijn "Naamlijst der Predikanten" op, dat de bevestiging in 1654 heeft plaats gehad. Dit is dus niet juist, gezien de aantekening van ds. Coopsen in het doopboek, het is 1653. De eerste lidmaten zijn op Michaelis (29 september) 1653 bevestigd en het eerste huwelijk, dat J.Coopsen inschrijft is op 6 november 1653).

Johannes Coopsen is bij zijn bevestiging in 1653 30 jaar, zoals we bij zijn aftreden zullen zien. Hij is dus geboren ca. 1623 in Elburg (Rietema) of Harderwijk (Regt). Het is waarschijnlijk wel Elburg, omdat hij daar woonde, toen hij beroepen werd.

Hij komt niet voor in het "Album Promotorum van de Academie Harderwijk, maar hoewel hij niet promoveerde, zal hij daar wel gestudeerd hebben. In 1645 is in Harderwijk als student ingeschreven "Johannes Coepsen, Elburgo, Gelre", studie: physica (Wittop Koning). Het is zeer aannemelijk, dat dit "onze" Coopsen is, die 22 jaar oud - eerst physica ging studeren en later "omgezwaaid" is naar theologie, omdat Coopsen, 30 jaar oud, nog candidaat theologie was, dus laat klaar was. Als dit "onze" Coopsen is, dan is hij dus in Elburg geboren.

Vanaf zijn komst in Epe heeft hij de kerkelijke boeken keurig bij gehouden. Het doopboek van 1653 t/m 24 mrt. 1672 (en door een ander geschreven van 1675 tot 1695). het trouwboek van 1653 t/m 18 februari 1672 en het lidmatenboek van 1653 t/m Pasen 1671.

In die jaren wordt het schrift steeds slechter. Maar het plotseling eindigen van de boeken in 1672 komt door de oorlog, die over ons land raasde. In het "rampjaar" 1672 verklaren Frankrijk en Engeland de oorlog aan de Zeven Provinciën en de bisschop van Munster, Bernhard van Galen (Bommen Berend) helpt dapper mee. De Munsterse troepen trekken brandschattend en plunderend door de oostelijke provincies en over de Veluwe. Ook Epe heeft te lijden van de Munsterse troepen, die o.a. de Quickborn" en waarschijnlijk de watermolen aan de Dellenweg in brand staken, naast verschillende boerderijen De Quickborn stond naast de Wheeme (pastorie) aan de Beekstraat. Ds. Coopsen zal niet rustig gewoond hebben in zijn vrij nieuwe (1653) pastorie. En na de Munsterse troepen kwamen nog de Franse troepen plunderen en brandstichten. (Het land was reddeloos, het volk was redeloos en de regering radeloos). Dit heeft tot eind 1673, begin 1674 geduurd.

Hoe het er toen in Epe heeft uitgezien, laat zich slechts raden. Het zal voor Coopsen wel heel moeilijk

geweest zijn weer wat orde in zijn gemeente te krijgen. Dat de boeken niet zijn bijgehouden, is wel begrijpelijk. In Vaassen begint het doopboek weer in 1673: "De naemen die kijnderen die in de kerck te Vaassen gedoopt sijn nae het verloop ofte invasi der Franssen". In Epe begint (de koster?) pas twee jaar later.

Hoewel ds. Coopsen de "burgerlijke stand" van de Eper gemeente keurig bijhield, ontbreken de eerste 5 jaar verdere aantekeningen.

In 1658 lezen we: "Op den 19 september heeft de volle kerckeraat besloten dat van nu voortaan alle Gods Handeling^{en} welcker kennisse in toecoemende dienstich mochte sijn te boek gested sullen worden".

De voornemens zijn goed, maar de uitvoering laat wel te wensen over - of - er is niet veel dat "te boek gesteld moet worden, dat dienstich mocht sijn in de toecoemende".

In 1658, 1659, 1660 en 1661 zijn enkele aantekeningen gemaakt, waarvan de benoeming van ouderlingen en diakenen de hoofdzaak is. Helaas weinig over her kerkerwerk. We zouden zo graag meer willen weten over het reilen zeilen van de gemeente.

De acta van de classicale vergaderingen, die Martinus zo keurig bij hield, zijn ook maar van 4 jaar ingeschreven n.l. 1659 te Harderwijk, 1664 te Hattem, 1665 te Heerde en 1666 te Elburg. De laatste zijn belangrijk naar de acta van 1658 ontbreken, terwijl Coopsen in die classicale vergadering nog wel een belangrijke rol speelde.

Ds. Johannes à Loo is in het voorjaar 1658 beroepen en bevestigd als predikant te Vaassen. Wanneer hij echter met zijn ouderling Egbert ten Holten op 4 mei 1658 te Hattem op de classicale vergadering verschijnt, rijst daar protest tegen van ds. Coopsen van Epe, uit "naem van de aldaer gedaen". Hij blijkt, dat er weer twee partijen zijn in Vaassen, één groep is vóór van Loo en heeft zijn beroeping bespoedigd, en één groep waarbij oud-ouderlingen en oud-diakenen - zijn tegen de snelle beroeping en willen deze ongedaan maken. Ds. Coopsen is de woordvoerder van de laatste groep. Na deze "hoogst onaengenaeme vergadering" wordt een com-

missie naar Vaassen gestuurd en na veel vergaderen komt er in 1659 een minnelijke schikking en blijft ds. Johannes à Loo predikant te Vaassen. Maar Coopsen was wel tegen zijn collega's ingegaan en maakte niet zo'n beste beurt in de classis. Coopsen was in die tijd nogal strijdlustig.

Na de reformatie hebben de opbrengsten van de vicariën een andere bestemming gekregen. Vóór de reformatie moest de opbrengst gebruikt worden voor het aanstellen van een vicaris, die missen moest lezen voor de gestorvenen. Na de reformatie mocht dit natuurlijk niet meer. In 1622 bepaalde de overheid, dat de opbrengst bestemd moest worden voor predikant en koster/schoolmeester. Voor de Sint Anthonie Vicarie was de verdeling 1/3 voor de predikant (toen f 9,--) en 2/3 voor de schoolmeester (dus f 18,--).

De Oldermannen van het Sint Anthonie Gilde, die ook het beheer over de Sint Anthonie Vicarie voerden, hielden de goederen - en dus ook de opbrengst - niet gescheiden. Zij beschouwden de opbrengst van de gildegoederen en vicarie-goederen bestemd voor de armen, zij waren een armen-gilde.

Midden vijftiger jaren weigerden de Oldermannen aan de predikant het hem toekomende 1/3 deel van de opbrengst van de vicarie-goederen uit te betalen. (De schoolmeester kreeg wel zijn f 18,--). Ds Coopsen nam dit niet en legde het geschil voor aan het Hof van Gelre. In 1659 besliste het Hof, dat ook de predikant moest worden uitbetaald en bepaalde dit op f 15,-- per jaar i.pl.v. f 9,-- per jaar.

Ds. Coopsen kreeg zijn zin. Hij kreeg zijn rechtmatig deel. En terecht, want hoewel hij niet onbemiddeld was, was het salaris van een predikant laag.

Het kerkelijk leven bleef in de 17e eeuw in beroering, wat niet verwonderlijk was, omdat wel door de overheid bepaald werd, dat de roomse kerkdiensten verboden waren en dat alleen de gereformeerde predikanten kerkdiensten mochten houden, maar remonstrantse en lutherse invloed bleven. Maar door de overheid werden nationale synodes tegengehouden, zodat er geen eenheid was

en een sterke leiding bleef uit. Met de kerkelijke leer en de tucht werd plaatselijk en regionaal gehandeld, zoals de predikanten er over dachten.

Om toch wat meer eenheid te brengen, stelde de classis in haar vergadering in Elburg in 1666 de volgende artikelen op:

1. De kerkeradsleden moeten uitgesproken voorstander zijn van de Gereformeerde Kerk.
2. De gehele kerkeraad moet een goed voorbeeld zijn van geloof en leven.
3. Zondag 31 van de Catechismus zal "scherpelijk" gepredikt worden. (kerkelijke tucht)
4. De tucht handhaven zonder aanzien des persoons!
5. De kerkeradsleden moeten besprekingen geheim houden.
6. Als één lid lijdt, lijden alle leden.
7. Aanstaande lidmaten moeten weten waartoe de tucht van node is.
8. Niemand uit een andere kerk inschrijven, dan na vertoon van beslist betrouwbare attestatie.
9. Kerkvisitatoren moeten op het punt van de tucht wakker zijn.

Voorts werd herhaaldelijk gewezen op de zondagheiliging en werd gewaarschuwd tegen de R.K. geestelijken, die rondtrekken en verboden diensten houden. Deze diensten mochten niet in het openbaar gehouden worden. Maar veel adel is r.k. gebleven, zoals de Isendoorns van de Cannenburgh, de van Essens van Swanenburg, de Steenbergens van de Nijenbeek en vele anderen. Oogluikend werd het verblijf van r.k. geestelijken op de kastelen toegestaan.

En terwijl het Hof in Arnhem telkens weer wijst op het verbod van de paapse godsdienst, geeft de Drost van Veluwe op 3 juni 1668 aan de apostolische vicaris Johannes van Neercassel toestemming om de Veluwe te bezoeken. Daardoor kan van Neercassel op de verschillende kastelen preken, vormsel toedienen, missen lezen, enz.

- 10 Op 9 en 10 juni preekt hij op de Nijenbeek bij Voorst voor de katholieken van Deventer, Zutphen en een deel van de Veluwe. Op 1 juni is hij op Veenhuizen, op 13 juni op Swanenburg bij Vorchten en op 14

juni vond er op kasteel Duistervoorde in Twello een buitengewone plechtige bijeenkomst plaats, zoals er daar nog nooit een heeft plaats gevonden.

Dit alles dus met toestemming van de Drost van Veluwe, terwijl de plaatselijke predikanten telkens weer worden aangemaand alle tekenen van de r.k. godsdienst te bestrijden.

In 1681 verschijnt een placaat, waarbij gewaarschuwd wordt tegen het pausdom. En in 1682 wordt weer geschreven over "Paepsche stoutigheden" in Nijbroek, Barneveld, Putten, Vorchten en Vaassen.

In 1694 verschijnt weer een placaat, waarin verwezen wordt naar de placaten van 1640, 1653, 1675 en 1681, waarin er op gewezen wordt, dat "de dag des Heeren of Sonndag, mitsgarders Feest-, Vast- en Bededagen" op de juiste wijze gevierd moeten worden. "Onagtsaamheit, ongebondenheit en poginge van God en Sijn Gebod in plaats van dien de Sonnen- Feest en Bededagen met uiterlijk werken, - merkten te houden, winkelneringe van eet en andere waere te doen,... ook met bouwen en maijen, aanvoeren en diergelijke arbeit - ja met openbaare tappen, frequenteeren van herberghen, schutte of boxbieren te drinken.... dobbele, spele, dronken drinken....."

Na een eeuw reformatie schijnt het nog erg moeilijk te zijn de bevolking in het gereformeerde gareel te krijgen.

Ook Coopsen zal het erg moeilijk gehad hebben. Na de franse bezetting en de plunderingen in die tijd, is er van een rustig en geregeld leven geen sprake. Velen zijn huis en goederen kwijt en moeten maar zien hoe zij in leven blijven.

In 1693 schrijven de predikanten Gerhardt Op Gelder uit Oene en Absalon Malecotius uit Heerde een brief aan de classis met het verzoek een tweede predikant te willen aanstellen in Epe omdat ds. Johannes Coopsen oud begint te worden (70 jaar) en al drie jaar niet meer in staat is geweest catechisatie te geven en huisbezoek te doen.

De classis wijst dit verzoek af, maar 2 jaar later wordt het verzoek toch ingewilligd. Johannes, zoon

uit het tweede huwelijk, woont al bij zijn vader in, is candidaat en heeft de taak van zijn vader in feite al overgenomen.

Hoewel Johannes jr. al op 29 januari 1695 beroepen is, kan de bevestiging pas op 24 november 1695 plaats vinden, omdat hij zwaar ziek was.

Vader Coopsen is dan in feite emeritus, hoewel de zoon officieel de adjunct van zijn vader is.

Vader Johannes Coopsen overlijdt in 1702, 79 jaar oud

Enkele persoonlijke gegevens.

Johannes Coopsen, geboren (vermoedelijk) Elburg 1623, overleden in Epe 1702.

Hij trouwde in Deventer op 8 september 1657 met Hester (ook wel Ester) van Diest.

geboren Harderwijk 26 december 1628

overleden te Epe vóór 1669.

Uit dit huwelijk zijn de volgende kinderen:

Johanna gedoopt Epe 26 juli 1658

Geertruit gedoopt Epe 29 oktober 1660

Christina gedoopt Epe 26 oktober 1662

Johannis Henricus gedoopt Epe 27 december 1663

Christina Elisabeth

gedoopt Epe 19 april 1666

Op 7 maart 1669 hertrouwt Johannes Coopsen (wedenaar van Hester van Diest) te Kampen met Johanna Rijvis (of Rhijnvisch)

Uit dit huwelijk zijn

Johannes gedoopt Epe 7 maart 1670

Aleidâ gedoopt Epe 17 december 1671

(Daar de doopboeken van 1672 - 1675 niet zijn bijgehouden, is het mogelijk dat er nog één of twee kinderen geboren zijn).

JOHANNES COOPSEN JUNIOR 1695 - 1702

Zoals wij Johannes Coopsen senior zagen, is Johannes Coopsen junior zijn vader in 1695 opgevolgd als adjunctpredikant.

Dat hij zich echt als plaatsvervanger van zijn vader zag, blijkt wel uit het feit, dat hij na het overlijden van zijn vader in 1702, een beroep naar Nijkerk aannam.

Johannes Coopsen, zoon uit het tweede huwelijk van vader Coopsen, werd in Epe gedoopt op 7 maart 1670.

Waar hij zijn opleiding heeft gehad, is niet bekend maar vermoedelijk zal dit wel Harderwijk geweest zijn.

In 1693, wanneer het verzoek aan de classis wordt gedaan een tweede predikant naast Coopsen sr. aan te stellen, is hij dus al candidaat. Op 29 januari 1695 kan eindelijk de beroepingsbrief, die o.a. ook ondertekend wordt door Johannes Coopsen sr., pastor in Eepe worden geschreven. Johannes jr. neemt het beroep natuurlijk aan, maar hij kan pas door ds. Gerhardt Op Gelder uit Oene worden bevestigd op 24 november 1695, want hij werd, zoals hij schreef, zwaar ziek.

Met grote voortvarendheid begint hij officieel aan zijn arbeid. Hij schaft een nieuw boek (K 220) aan:

"Boek der aantekeningen van de handelingen des Kerckerads van Eepe, bij den pastor loci berustende, ende dat van den jaare 1695 wanneer ick Johannes Coopsen Filius den 29 januarij tot den predickdienst alhier beroepen ben, weegens mijn Vaader Johannes Coopsen, die van weegens sijn hoogen ouderdom, en de afgaande krachten om den predickdienst langer waar te neemen onbequaam was".

Helaas, de "handelingen des Kerckeraads" ontbreken volledig. De dopelingen worden al in oktober 1695 ingeschreven, maar de jaren 1702 en 1703 ontbreken. Ook de huwelijken worden alleen maar in 1695 en 1696 genoteerd. Wel worden de lidmaten van 1695 tot 1702 ingeschreven.

We weten erg weinig van Johannes Coopsen Filius.

Voor zover bekend, was hij ongehuwd en zal hij bij

zijn vader in de pastorie gewoond hebben.
Na het overlijden van zijn vader neemt Coopsen jr.
een beroep naar Nijkerk aan, waar hij van 1702 - 1715
predikant was. Dan vertrekt hij naar Oostzaan. Hier
staat hij in het ambt tot zijn dood. Hij overlijdt op
2 oktober 1735, ruim 65 jaar oud.

LITERATUUR:

- Archief Herv. Kerk Epe, K 178, K 202 en K 220
G.S. van Lohuizen, De vicariën in Epe in Mededelingen-
blad Ampt Epe no. 24 blz. 14 e.v.
G.S. van Lohuizen, De Gilden in Epe no. 5, in Medede-
lingenblad Empt Epe no. 49 blz 3 e.v.
J.W. Oostveen, Velua Catholica II 1953
W.M.C. Regt, Naamlijst der Predikanten
L.J. Rietema, ds. Johannes Coopsen, predikant te
Epe in Mededelingenblad Ampt Epe
no 24 blz. 19 e.v.
O.Schutte, Album Promotorum van de Academie te
Harderwijk Werken Gelre 1980
A.H. Wertheim - Gijse Weenink, Het rampjaar en zijn na-
sleep 1672-1678 in Geschiedenis van
Gelderland 1492-1795 Zutphen 1975
D.A. Wottop Koning, Bijdrage tot reconstructie album
studiosorum illustere school of gym-
nasium te Harderwijk in Geld. Oud-
heidk. Contact 1980/II
G.S. van Lohuizen
(wordt vervolgd).

Hermen van Mekeren, een middeleeuwse
Vaassense, wordt in 1439 "geklede non"
in het vrouwenklooster van Diepenveen,
Wydvermaard klooster van het Windehei
mer Kapittel.... (2) S

HET "HERFSTTY DER MIDDELEEUEWEN" ALS ACHTERGROND EN
VOEDINGSBODEM VOOR DE KOMST VAN DE "MODERNE DEVOTIE"
EN HET KLOOSTER TE DIEPENVEEN

DE BEWOGEN TYD WAARIN DE DEVOTIE OPBLOEIT.

"Herfsttij der Middeleeuwen": zo noemt J. Huizinga zijn nog altijd klassieke boek, dat met veel verve het einde van de Middeleeuwen, waarin "het gemene leven" en de "devotie" gekoesterd gaan worden, voor ons uitbeeldt. Hij tekent die geschiedenis-periode als één van uitersten: warme levensblijheid die de dans leidt op de kleurrijke illustratie in de "Roman de la rose" en diepe vrees voor de dood en de straffen daarna, glanzende Bourgondische pracht en jammerende armoede en verworpenheid, lichtzinnig levende priesters en dood-ernstige boetpredikers, angst voor het weer uitbreken van een besmettelijke ziekte en, boven alle ellende uit, het vrolijk genieten van boertige scherts, die de prediker Geiler von Kaisersberg in het midden van de XVe eeuw op de kansel van Straatsburg's Kathedraal honden-geblaf en tromgeroffel deed nabootsen...

Leed en vreugde, rampen en geluk, ziekte en gezondheid, stralende zomerwarmte en de bang doorleefde duisternis en koude van de winter....

de tegenstelling tussen het een en het ander was schriller dan nu.

Gevaarvoller, breekbaarder, onzekerder was het leven

in Hermen's tijd: in een wereld, waarin hardheid en "zwarte dood", misoogst en wraaklust, honger en strijdtouelen, roofridder en "heidens", die reizigers belagen in het "wilt en bijster landt van Veluwen, waarin veel avergrepen (vergrijpen) gescien"-zo een oude kroniekhun tol eisen.

Het kasteel "de Cannenburgh" in Vaassen werd in 1372, na een beleg van 8 dagen ingenomen... tijd van de twisten tussen de Heeckerens en de Bronckhorsten. Na de dood van Eduard I en Reinoud III, in 1371 opnieuw uitgebroken en pas bijgelegd in 1379, laten ze decennia later nog diepe wonden na.

De voorname geslachten terroriseerden het platteland lange tijd, maakten handelswegen onveilig. Kastelen gaan in vlammen op dorpen worden platgebrand, boeren gebrandschat...

In Vaassen's dorpskerk, vallend onder Epe's moederkerk van Sint Maarten, mag dan aldoor het licht branden voor het altaarhuisje en de altaarschel klinken bij het opheffen van de hostie...het licht van de kaarsen in die oase van rust kan het donker in de wereld rondom niet aan.

De Kerk en de vroomheid en het leven van hoger en lager geestelijkheid?

Overal voortwoekerend bederf, in allerlei vorm, opvallend als rottende appelen aan oude takken van een boom: overrijpe vruchten van een verdorrende beschaving. Kasteelheren naasten kerkegoed, buiten een arme bevolking uit.

UTRECHTSE KERKHEREN EN VELUWSE RIDDERSCHAP.

In zijn op de Veluwe spelende roman "Warhold" schetst Adriaan van Oordt uit Utrecht komende kerkheren, die bij ridders gaan opkomen voor de rechten van het Bisdom:

"Hoog over de wegruitering reden ze den wind tegemoet op de regelmaat van de paardengang...en het Staverense bos verlatende, reden zellangs Elspete en door de Elspeter en Vierholder wouden, een verwildering van boomen welke somtijds tegen bloote heuvels schuine stormden..."

Daar komen ze de burgtrap van Kasteel Staveren op: Herbert van Putten, Heimrick van Ermeloo, Brandt van Epe, Reinaldus van Elburg, edelen van de Veluwe, in uiterste praal, om zich te verantwoorden voor Kostijn en de aartsdiaken...ze zijn alleen maar aan het Bisdom "leenplichtig".

Er moet een eind komen aan hun wederrechtelijk nemen van kerketienden!

"Herfsttij der Middeleeuwen": wantoestanden, ook in het moeilijk toegankelijke Veluwe-land.

Daar komt nog bij, in de XVe eeuw, dat de anders zo hechte organisatie van een het leven ontspannende Kerk faalt. Twee pausen worden elk door hun "aanhang" voorgedragen, welke twist doorwerkt in Bisdom, kerken en kloosters

EEN STEM UIT DE XVe EEUW.

Ruysbroeck, de Zuidelijke mysticus die met Geert Grote en de zijnen een dieper en praktischer beleving van het Christendom nastreefde, schetst het bedroevend schouwspel van het zedelijk en godsdienstig leven hier te lande in het "Herfsttij" als volgt:

"Wel ontbrak de behoefte aan een reiner en dieper godsdienstig leven niet -Ruysbroeck noemt de vrije geestelijke verenigingen der Beghijnen, Begharden en Lollarden-maar het bederf in alle standen der maatschappij en der kerk blijft bestaan. Schraapzucht, leugen en list, valsheid en bedrog zijn algemeen heersend. Pausen, koningen en prelaten buigen hun knieën voor de Mammon en hebben niet de zorg en bloei van 't geestelijk leven, maar den geldbuidel in 't oog. Traagheid, vraatzucht en zwelgerij zijn de gewone gebreken der monniken; zij keren aan God en de eenzaamheid de rug toe en bezoeken te paard of te voet hun vrienden en verwanten, jagen spijs en drank na en dan ontbreekt het niet aan zonde en schande. Ja, zelfs de pausen zijn rusteloos, ongebonden en in het wereldse verzonken. Indien-zo eindigt Ruysbroeck- van de aanvang der kerk af, de geestelijken zo weinig geestelijk waren geweest de kerk zou zich nooit zo hebben kunnen uitbreiden..."

Er kwam over 't algemeen, niet veel terecht van de godsdienstige onderwijzing van het volk, de prediking inbegrepen.

DE KERK ALS "VERZEKERINGSINSTITUUT".

Dat was de Kerk voor velen: God, de ontzagwekkende, is goed om, geholpen door zijn 14 "noodhelpers", die men kon aanroepen bij direct gevaar: van Moeder Anna tot Sint Joris, bijeen biecht te vergeven, rampen af te wenden, uit het vagevuur te verlossen en de Hemelse zaligheid te schenken.

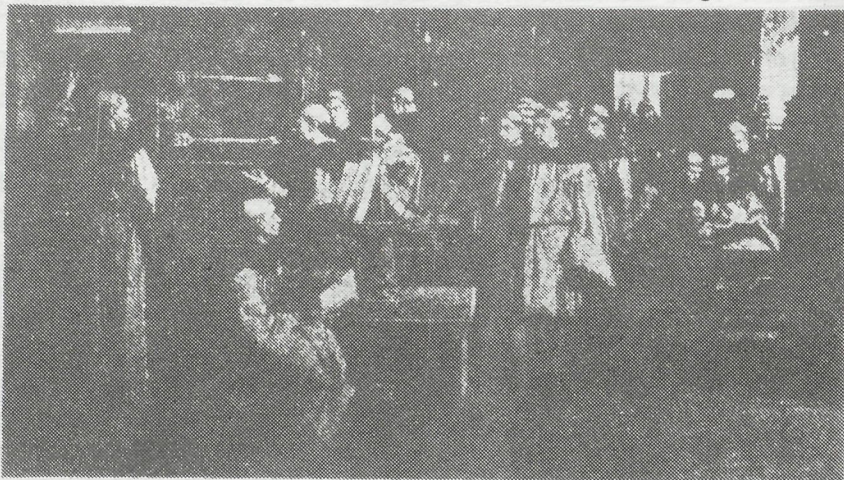
In het oogvallende zonden: onkuisheid, hebzucht en hoogmoed konden, ook bij de geestelijkheid, samen gaan

met nauwgezette kerkelijke plichtsbetrachting en sterk ontzag voor het "mysterium tremendum": het ontzagwekkend mysterie Gods. Men kan de kerk niet missen, bij een naar naar eigen vaak zonderlinge stijl ingericht leven.

MISSTANDEN IN KLOOSTERS; GODSDIENSTIGE AANDOENLYKHEID BY DE MASSA.

Groot is het aantal misstanden in de kloosters, waar regels en voorschriften met voeten getreden worden, behalve in de kloosters der Kartuizers.

Geert Grote zal in zijn boete-sermoenen gaan uitvaren tegen de proprietarii: de kloosterlingen met een eigen bezit en inkomsten, de geestelijken, van hoog tot laag

Abt. 1. Reproductie naar een fantasie-ajquersl van A. J. Verhinderen (1886), voorstellende Geert Grote te midden van de Broeders des Gemeenen Levens.

die leven als gehuwden, de overtreding van de voorschriften betreffende gemeenschappelijk leven en clausuur.

Tegelijkertijd blijft er in deze zelfde wereld vol ont-aardingen, ook in de eeuw van Herman van Mekeren een sterke godsdienstige aandoenlijkheid, uitbrekend in de heftige beroering van een volksmassa bij de prediking van een rondreizend man als Geert de Grote of meer in de stille bedding geleid van een innerlijke aandoening bij het zien bijvoorbeeld van het beeld van

de gekruisigde.

Het is bij deze latent levende en telkens uitbrekende behoefte aan een dieper beleving der vroomheid en een zuiverder toepassing in de praktijk van de navolging van Christus, dat de Moderne Devotie, in broeder- of zusterhuis en Klooster zal aanknopen.

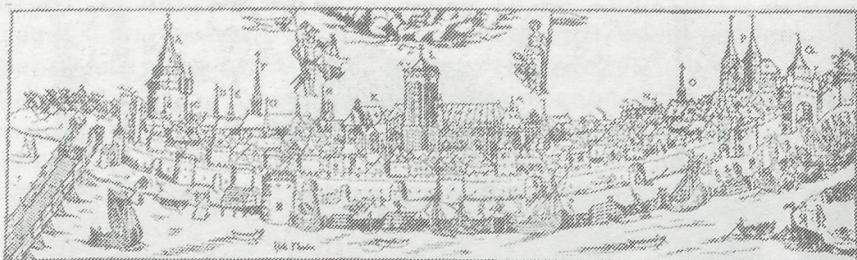

OOK: LIEFDADIGHEID EN ZORG VOOR VOLKSVERHEFFING.

De ellende over het land gebracht door aanhoudende burgeroorlogen en partijschappen, met plundering brandstichting en moord vergezeld en door de pestziekte soms verhevigd, drongen-dat moet ten goede gezegd van de late Middeleeuwen-tot aaneensluiting en samenwerking op het gebied van liefdadigheid en betere volksontwikkeling.

Wéér de uitersten die deze tijd kenmerken: naast grote ruwheid en wreedheid een groeiende zorg voor de armen en ellendigen, voor zieken in hospitalen.

De stoffelijke vooruitgang van de drie Yselsteden Zwolle, Deventer en Kampen, door uitgebreide handelsbetrekkingen, maakte de oprichting van scholen mogelijk, die tot zekere bloei gekomen, naast kennis en ontwikkeling ook de behoefte aan een ernstiger en vromer levensstijl verbreidden.

Gezicht op Deventer, naar een houtsnede van omstreeks 1858.

Er zou meer positiefs te noemen zijn bij een blik op de late Middeleeuwen.

Het landschap dat we zien is niet enkel woestijn, er blijven ook begaanbare paden voor hen die echte liefde en vroomheid en een schoner en beter leven als idealen voor ogen staan.

Ik bedoelde, in mijn uitbeelding, in grote lijnen, van het leven in kerk en maatschappij in de latere Middeleeuwen, die aspecten naar voren te halen, die de voedingsbodem konden worden voor de opgroei van de Moderne Devotie en de komst van een Klooster als dat van Diepenveen.

J.L. Keijzer.

M. Voogd overleden.

Op 2 juni is ons erelid H. Voogd overleden. Toen de Historische Vereniging "Ampt Epe" in 1963 haar eerste nummer van het Mededelingenblad uitbracht, zag dit er "niet zo best uit". Vrij slordig en rommelig typewerk.

De heer Voogd zag dit en bood aan het type- en stencilwerk voor ons blad op zich te nemen. Het bestuur was erg blij met dit aanbod, want van die tijd af werd het "Mededelingenblad" keurig verzorgd. Zowel het typewerk, wat niet altijd eenvoudig was, als het stencilwerk, dat er altijd zeer verzorgd uitzag, gaf het "Mededelingenblad" een veel beter aanzien.

Geheel belangeloos - alleen het materiaal werd betaald - heeft de heer Voogd dit werk gedaan. Tot 1975, toen hij ziek werd en zelf vroeg om naar een andere mogelijkheid uit te zien. Hij kon er niet voor instaan dat het blad op tijd klaar zou zijn.

In de ledenvergadering van 21 november 1975 is de heer Voogd tot erelid van onze vereniging benoemd, om daarmee onze dank voor het vele werk, dat hij voor "Ampt Epe" deed tot uitdrukking te brengen.

G.S. van Lohuizen,
voorz.

P. Elizabeth Berkhout.

Mejuffrouw Berkhout heeft al enige tijd geleden gevraagd een opvolger te zoeken voor haar rubriek "Boek-aankondiging". Wij hebben deze gevonden. Mevrouw T.H. A.M. te Riele - ter Laak zal deze rubriek gaan verzorgen.

Maar dit betekent, dat mejuffrouw Berkhout haar vaste medewerking aan ons "Mededelingenblad" heeft beëindigd. En dan denk je natuurlijk terug aan al die jaren, die mejuffrouw Berkhout meewerkte aan het "Mededelingen-

blad" en aan de opbouw en uitbouw van onze vereniging "Ampt Epe".

Mejuffrouw Berkhout werd direct bij de oprichting van "Ampt Epe" in 1961 lid en meewerkend en meelevend lid. Bijna alle vergaderingen werden door haar bezocht. Toen in 1963 het eerste "Mededelingenblad" werd uitgegeven, reageerde mejuffrouw Berkhout daarop met een bijdrage in het 2e nummer: "Literatuur over Eoe". Uit dit artikeltje blijkt, dat zij toen al een inventarisatie van het boekenbezit van de gemeente en van mij had gemaakt. Het begin van de Bibliografie van Epe. In 1964 begon zij met haar kaartregister, dat uitmondde in de eerste uitgave van de "Bibliografie van Epe" in 1970, gevolgd door een Supplement in 1973. Door steeds maar werken aan het kaartsysteem van de boeken over Epe, was het nodig een geheel nieuwe uitgave te verzorgen. Samen met mejuffrouw J. Visser werd de eerste uitgave geheel omgewerkt en op 10 september 1981 werd de kroon op haar werk gezet door het verschijnen van de "Bibliografie van Epe" 2e druk. Belangrijk voor "Ampt Epe" en het "Mededelingenblad" is geweest dat mejuffrouw Berkhout in januari 1966 (no. 7) de redactie van het blad op zich nam. Het is vooral aan haar te danken, dat de inhoud van ons blad op een verantwoord peil bleef, zo zelfs, dat prof. dr. J.J. Poelhekke in zijn "Ter verantwoording" in "Geschiedenis van Gelderland 1492-1795", Zutphen 1975., o.a. het "Mededelingenblad van de Historische Vereniging Ampt Epe" als voorbeeld stelde voor de beschrijving van de locale geschiedenis.

Toen mejuffrouw Berkhout eind 1975 de redactie overdroeg aan de heer R. Paasman, had zij 10 jaar aan het blad gewerkt en 30 nummers geredigeerd.

In de ledenvergadering van 21 november 1975 werd zij - terecht - tot erelid van "Ampt Epe" benoemd.

In oktober 1966 begon de heer J.A. Vegter, toen hoofd van de bibliotheek in Epe, op verzoek van mejuffrouw Berkhout met "Boekaankondiging", de aankondigingen van boeken, die verschenen zijn en op de een of andere manier betrekking hebben op Epe of waarin Epe wordt genoemd.

Wanneer de heer Vegter eind 1968 Epe verlaat, neemt mejuffrouw Berkhout natuurlijk deze rubriek er bij. In 1967 begon zij met een rubriek "Mijlpalen", waarin zij gedenkwaardig data uit de geschiedenis van Epe vanaf 1800 bijeensprokkelde. Tot november 1979 zijn deze "Mijlpalen" regelmatig verschenen.

Het laatste door mejuffrouw Berkhout geredigeerde nummer was "Mededelingenblad" no. 36, juli 1975. En dit was - hoe zou het anders kunnen - een "Samenvattend register" over 1963 - april 1975 (no. 1 t/m 35) van ons "mededelingenblad".

Wanneer we overzien, wat mejuffrouw Berkhout in de afgelopen ruim 20 jaar voor "Ampt Epe" heeft gedaan, dan komt het woord "bewondering" op.

En wanneer we nog bedenken, dat mejuffrouw Berkhout dit alles deed, nadat zij gepensioneerd was en zich in 1959 in Epe vestigde om van haar rust te genieten! Mejuffrouw Berkhout, heel hartelijk dank voor alles wat u voor "Ampt Epe" deed.

Ik hoop, dat u nog enige jaren in goede gezondheid van Epe en "Ampt Epe" zult kunnen genieten.

G.S. van Lohuizen,
voorzitter.

Streekarchivaris.

Met ingang van 1 mei 1983 is de heer G. Kouwenhoven, in dienst van de gemeente Hattem, Heerde en Epe, zijn werk als streekarchivaris begonnen.

"Archieven en ik zijn er voor mensen", zegt de heer Kouwenhoven in een interview en in een gesprek met hem heb ik dezelfde ervaring. Hij stelt zich geheel in dienst van de mensen, die om de een of andere reden het archief willen raadplegen, hij helpt waar hij kan en geeft vriendelijk raad.

Maar ook, hij weet het niet alleen, hij wil luisteren en zich verdiepen in de geschiedenis van de Oost-Velu-

we, die voor hem nog onbekend terrein is. Wij zijn blij, dat er eindelijk een archivaris is. Het weinige van het oud-archief, tot 1818, is door mr. dr. J.W. Verburgt geïntervariseerd, maar het nieuwe archief, vanaf 1818 is nog niet geïntervariseerd. En hij is zaak er op te letten, dat er geen stukken worden opgeruimd - om ruimte te krijgen - die bewaard moeten blijven.

Wij hebben nu een man, die niet alleen verantwoordelijk is voor het archief, maar er ook "bij is" en weet wat er met het archief gebeurt.

Hartelijk welkom, mijnheer Kouwenhoven. Wij hopen veel en vruchtbaar met u samen te werken. Het "Mededelingenblad van Ampt Epe" staat voor u open om artikelen over Epe te plaatsen.

Voor amateurhistorici is het van belang dat er nu een vakman is, die kan helpen. Ook voor mensen, die met hun stamboom bezig zijn, is er nu deskundige hulp. De heer Kouwenhoven, die zijn tijd moet verdelen tussen de archieven van Hattem, Heerde en Epe is in Epe van 12 t/m 16 september, van 10 t/m 15 oktober, van 8 t/m 11 november, van 14 t/m 18 november en van 5 t/m 16 december dit jaar. Het rooster van 1984 hopen wij in december te publiceren.

G.S. van Lohuizen.

Veluws streekmuseum.

Vrijdag 10 juni was het de grote dag voor het Veluws Streekmuseum. Toen opende wethouder Y Dijkstra, in tegenwoordigheid van bestuur en genodigden het KLEDER-DRACHTMUSEUM, Markt 5 in Epe.

De Stichting Veluws Streekmuseum werd opgericht in 1978 met het doel de museumboerderij "De Hagedoorns-plaatse" te gaan beheren en ruimte te zoeken voor de klederdrachtverzameling, de schilderijen en prenten,

foto archief enz., (nog in beheer van "Stichting Behoud").

De museumboerderij "De hagedoornsplaatse", lang beheerd door de dames Koster en van Zwol, werd in 1978 door het Streekmuseum in beheer genomen en wordt nu gerund door vrijwilligers. De boerderij is de laatste jaren opnieuw ingericht en is nog steeds een museum, waar de bezoekers persoonlijk worden ontvangen en rondgeleid.

Na jarenlang zoeken, vergaderen en bespreken is dit jaar in het oude gemeentehuis, Markt 5, ruimte gevonden om de klederdracht verzameling onder te brengen. Twee ruimten zijn daar gehuurd, één ruimte beneden, voor de tentoonstelling, en één ruimte boven voor mazaal.

De ruimte beneden is in twee afdelingen verdeeld. In de eerste afdeling zijn vier kleine kamers gemaakt, waarin de streekdracht van de Oost-Veluwe (marktdracht en kerkdracht) en de N.W. Veluwe (nieuwe dracht en oude dracht) getoond worden in woonomgeving. Hier zijn ook 3 grote vitrines met knipmutsen, plooi- mutsen en babykieren.

Aan de wand hangen tekeningen en schilderijen van Epe, Oene en Vaassen.

In de tweede ruimte heeft de Kon. Ned. Historische Ver. een vitrine ingericht, die een beeld geeft van de natuur "Tussen heuvels en rivier", met o.a. planten vogels en foto's.

In deze ruimte staan ook de vitrines met de stenen- en fossielenverzameling van J. Bosch en een deel van de archeologische vondsten van G. van Laar.

Deze afdeling archeologie zal nog verder uitgebreid worden.

De ruimte, die voor de expositie beschikbaar is, is klein, te klein, maar in ieder geval is de klederdrachtverzameling nu verantwoord ondergebracht en kan deze tentoongesteld worden.

Wanneer er meer ruimte beschikbaar komt om ook andere zaken ten toon te stellen? De tijd zal het leren.

G.S. van Lohuizen.

Van de redactie.

Op onze druk bezochte ledenvergadering van 26 mei 1983 in de Eper Gemeente Woning werd, na de gebruikelijke agendapunten en de benoeming van de heer M.L. Endendijk tot bestuurslid in de vacature Stork, een boeiende lezing gehouden door de heer W. van Soest te Wapenveld over: "De historie van Nijbroek en de bedijking van de Veluwe". De heer van Soest heeft ons toegezegd over dit interessante onderwerp een paar artikelen in ons "Mededelingenblad" te publiceren.

Elders in dit nummer deelt de heer van Lohuizen mee, dat mej. P.E. Berkhout het verzorgen van de rubriek Boekaankondiging heeft beëindigd en getuigt van zijn waardering voor het vele werk dat mej. Berkhout voor "Ampt Epe" heeft verricht. Wij sluiten ons gaarne bij zijn waardering en bewondering aan. We hopen van haar te dat ze de gevolgen van het ongeval dat haar dezer dagen is overkomen, spoedig zal te boven komen.

Mevr. T.H.A.M. te Riele-ter Laak te Vaassen heeft zich bereid verklaard de rubriek Boekaankondiging over te nemen, waarvoor we haar zeer erkentelijk zijn.

Van de heer J.L. Keijzer, herv. pred., die zijn artikelenreeks over de middeleeuwse Vaassense Hermen van Mekeren in dit nummer voortzet, ontvingen wij bericht, dat hij sinds 5 juli 1983 niet meer in Huis ter Heide woont, maar verhuisd is naar Dorpsplein 5, 8899 AW Oostvlieland, tel.: 05621 - 374.

R. Paasman.

